



Porównawcza analiza kondycji finansowej polskich uczelni publicznych i niepublicznych

DOI: 10.17399/HW.2016.1535013

STRESZCZENIE

CEL NAUKOWY: Celem artykułu jest dokonanie oceny oraz porównanie kondycji finansowej krajowych uczelni publicznych i niepublicznych.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Podstawowym problemem publikacji jest odmienność w kształtowaniu wartości wskaźników finansowych pomiędzy uczelniami publicznymi i niepublicznymi, wynikająca z funkcjonowania tych podmiotów w dwóch różnych systemach organizacyjno-społeczno-rynkowych. Artykuł wykorzystuje w głównej mierze narzędzia tradycyjnej analizy wskaźnikowej, statystyki opisowej oraz nieparametrycznego wnioskowania statystycznego.

PROCES WYWODU: Wywód składa się z analizy literatury przedmiotu, dotyczącej warunków i sposobu funkcjonowania polskich uczelni publicznych i prywatnych. W części empirycznej artykułu użyta została analiza wskaźnikowa, stanowiąca jedną z najpopularniejszych metod analizy finansowej. Badaniu zostały poddane łącznie 23 wskaźniki finansowe, pozwalające na opisanie płynności finansowej, sprawności działania, wspomagania finansowego oraz rentowności polskich szkół wyższych. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano także metody opisu statystycznego. Do potwierdzenia zróżnicowania kształtowanych przez publiczne i niepubliczne uczelnie wartości wskaźników finansowych użyta została metoda nieparametryczna wnioskowania statystycznego – test U Manna-Whitneya.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Przeprowadzone badania dowodzą, że wartości przeważającej większości wskaźników finansowych są kształtowane przez publiczne i niepubliczne szkoły wyższe na statystycznie istotnie różniących się od siebie poziomach. Z przeprowadzonych badań wynika ponadto, że kondycja finansowa uczelni publicznych jest znacząco niższa od uczelni niepublicznych. Ukazują one również, że uczelnie publiczne charakteryzują się niższą od uczelni niepublicznych: płynnością finansową, elastycznością posiadanego majątku, produktywnością majątku trwałego oraz rentownością sprzedaży. Ponadto cechuje je także wyższe zadłużenie oraz dłuższy okres obrotu zapasów i zobowiązań. Również większy odsetek uczelni publicznych nie spełnia wymogów złotej i srebrnej reguły bilansowej.

WNIOSKI, INNOWACJE, REKOMENDACJE: Różnice w sposobie funkcjonowania sprawiają, że odmiennosc w kształtowanych wartościach wskaźników finansowych pomiędzy publicznymi i niepublicznymi uczelniami jest nie do uniknięcia. Zawarte w artykule mierniki, opisujące rozkłady wartości wskaźników finansowych, mogą zostać praktycznie wykorzystane jako baza odniesienia podczas przeprowadzania analizy kondycji finansowej krajowych uczelni.

→ **SŁOWA KLUCZOWE:** ANALIZA WSKAŹNIKOWA, ANALIZA PORÓWNAWCZA, UCZELNIE PUBLICZNE, UCZELNIE NIEPUBLICZNE, KONDYCJA FINANSOWA

ABSTRACT

Comparative analysis of financial conditions for Polish public and private universities

RESEARCH OBJECTIVE: The aim of the paper is to evaluate and compare the financial condition of public as well as private universities.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The basic problem of this publication are differences in the manner of forming the values of financial ratios between public and private universities, which result from the functioning these entities in two different organizational, social and market systems. The article uses tools of traditional ratio analysis, descriptive statistics and nonparametric statistical inference.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The reasoning consists of the analysis of the literature, concerning the conditions and the manner of functioning of public as well as private universities. In the empirical part of the paper ratio analysis, as the most popular method of financial analysis, was applied. In particular, 23 financial ratios have been analyzed, allowing us to address issues such as liquidity, performance, financial support and the profitability of Polish universities. In the studies methods of the statistical description were also used. To confirm the diversifying values by public and non-public universities of financial ratios, the *Mann-Whitney U nonparametric test* was applied.

RESEARCH RESULTS: Results show that the vast majority of financial indicator values are formed by public and private universities on statistical levels significantly different from one another. The study also indicates that the financial condition of public universities is significantly lower than the private ones. The studies have also revealed that unlike private universities the public ones are characterized by lower: liquidity, flexibility of assets, the productivity of fixed assets and sales profitability. In addition, they are more in debt and have a longer period of turnover of accounts payable. Additionally, a higher percentage of public universities do not comply with the requirements of gold and silver balance sheet rule.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS AND RECOMMENDATIONS: The differences in the manner of functioning mean that the dissimilarity in values of financial ratios among public and non-public universities is not for avoiding. Measuring instruments describing financial indicators enclosed in the paper can be practically applied as a reference when conducting analysis of universities' financial condition.

→ **KEYWORDS: RATIO ANALYSIS, COMPARATIVE ANALYSIS, PUBLIC UNIVERSITIES, PRIVATE UNIVERSITIES, FINANCIAL CONDITION**

1. Wstęp

Podstawowym zadaniem uczelni¹ jest kształcenie studentów, prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, świadczenie usług badawczych oraz upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki, kultury narodowej i techniki (Ustawa z 27 lipca 2005). Dążąc do realizacji tych zadań, uczelnie sprzęgają z sobą wiedzę i umiejętnościę zatrudnionej w nich kadry naukowo-dydaktycznej ze znajdującymi się w ich posiadaniu zasobami materialnymi znacznej wartości. W rezultacie uczelnie dostarczają „produkty”, za które można uznać m.in.:

- usługi dydaktyczne, świadczone na rzecz studentów, powodujące przyrost ich wiedzy, umiejętności i kultury osobistej oraz zmieniające ich postawy w kierunku postaw bardziej prospołecznych (Tutko, 2005);
- usługi badawczo-rozwojowe, świadczone na rzecz przedsiębiorstw i instytucji publicznych;
- wyniki badań naukowych, poszerzających wiedzę z różnych dziedzin.

Pomimo swej odmienności uczelnie w wielu aspektach funkcjonowania przypominają przedsiębiorstwa usługowe. Podobnie do nich:

- zarządzają posiadanymi zasobami, wykorzystując je do świadczenia usług;
- świadczą usługi na rzecz klientów i generują z tego tytułu przychody;
- świadcząc usługi, zużywają szereg zasobów i generują tym samym koszty niezbędne do osiągnięcia przychodów;
- prowadzą księgi rachunkowe i sporządzają sprawozdania finansowe.

¹ Zgodnie z zapisami polskiego prawa pod pojęciem uczelni rozumie się szkołę prowadzącą studia wyższe. Uczelnię utworzoną przez państwo reprezentowane przez właściwy organ władzy lub administracji publicznej nazywa się uczelnią publiczną. Z kolei szkoła wyższa utworzona przez osobę fizyczną albo osobę prawną niebędącą państwową ani samorządową osobą prawną to uczelnia niepubliczna.



Aby móc kontynuować swoją działalność, uczelnie muszą zatem:

- terminowo spłacać swoje zobowiązania bieżące (tym samym charakteryzują się określoną płynnością finansową);
- dostosować strukturę swoich źródeł finansowania do niezbędnego im w prowadzonej działalności majątku (tym samym charakteryzują się określonym wspomaganie finansowym);
- w sposób sprawny i efektywny zarządzać posiadanym majątkiem (tym samym charakteryzują się określoną sprawnością działania);
- generować przychody ze sprzedaży swoich usług, przewyższające koszty niezbędne do ich osiągnięcia (tym samym charakteryzują się określoną rentownością).

Do oceny tych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstw wykorzystuje się specjalnie skonstruowane do tego celu wskaźniki finansowe. Ich zastosowanie możliwe jest również w odniesieniu do uczelni. Kondycja finansowa jest pojęciem, które opisuje ocenę sytuacji finansowej i determinuje zdolność do utrzymania się podmiotu na rynku w warunkach konkurencji. Składowymi kondycji finansowej organizacji są jej: płynność finansowa, wspomaganie finansowe, rentowność oraz sprawność działania. Uczelnie publiczne i niepubliczne obecnie funkcjonują w dwóch różnych systemach organizacyjno-społeczno-rynkowych. Uczelnie publiczne prowadzą samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, który sporządzany jest zgodnie z ustawą o finansach publicznych. Uczelnie niepubliczne zobowiązane są do stosowania tych przepisów jedynie w zakresie gospodarowania środkami publicznymi pochodzącymi z budżetu państwa (Pisarska, 2012). Wyższy odsetek przychodów z działalności dydaktycznej w przychodach działalności operacyjnej mają uczelnie niepubliczne – 84,8% w roku 2012 wobec 76,9% w grupie uczelni publicznych. Wyższe szkoły publiczne charakteryzują się za to większym udziałem w przychodach działalności operacyjnej przychodów uzyskiwanych z działalności badawczej – 15,9% w roku 2012 wobec 3,6% w grupie uczelni niepublicznych. Istotną różnicę stanowi także kwestia nakładów inwestycyjnych – w roku 2012 96,67% całości nakładów inwestycyjnych uczelni została poczyniona przez publiczne szkoły wyższe (GUS, 2013). Ze względu na szeroko rozumiany interes społeczny uczelnie publiczne, poza cieszącymi się wysoką popularnością wśród studentów, utrzymują także kierunki mniej komercyjne. Wszystkie te różnice sprawiają, że odmienność w kształtowanych wartościach wskaźników finansowych pomiędzy publicznymi i niepublicznymi uczelniami jest nie do uniknięcia. Celem niniejszego opracowania jest poddanie ocenie oraz porównanie kondycji finansowej krajowych uczelni publicznych i niepublicznych. Wyniki niniejszych badań powinny wzbogacić literaturę przedmiotu oraz ułatwić przeprowadzanie



analiz finansowych poszczególnych obszarów funkcjonowania uczelni poprzez dostarczenie niezbędnej do ich wykonania bazy odniesienia.

2. Charakterystyka i przebieg badań

Głównym celem badań jest dokonanie oceny oraz porównanie kondycji finansowej krajowych uczelni publicznych i niepublicznych. W trakcie badań użyta została analiza wskaźnikowa, stanowiąca jedną z najpopularniejszych metod analizy finansowej. Badaniu zostały poddane następujące wskaźniki finansowe:

- wskaźnik bieżącej płynności (CR)²,
- wskaźnik szybki płynności (QR)³,
- wskaźnik płynności środków pieniężnych (CaR)⁴,
- wskaźnik udziału kapitału obrotowego w aktywach (NWCR)⁵,
- kapitał obrotowy w dniach obrotu (DWC)⁶,
- wskaźnik ogólnego zadłużenia (DR)⁷,

² Wskaźnik wyraża wartość aktywów obrotowych, która zabezpiecza spłatę każdej złotówki zobowiązań krótkoterminowych uczelni. Dla przedsiębiorstw większość pozycji literaturowych zaleca kształtowanie jego wartości wewnątrz przedziału od 1,5 do 2,0 (Skowronek-Mielczarek i Leszczyński, 2008; Bednarski, 2007; Micherda, 2004).

³ Wskaźnik wyraża krotność pokrycia zobowiązań krótkoterminowych uczelni z szybko dostępnych do rozliczeń finansowych składników aktywów obrotowych, takich jak: należności i inwestycje krótkoterminowe. W przypadku przedsiębiorstw większość pozycji literaturowych zaleca kształtowanie jego wartości wewnątrz przedziału od 1,0 do 1,2 (Gabrusewicz, 2005; Bławat, 2001).

⁴ Wskaźnik dostarcza informacji o wartości środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, która zabezpiecza spłatę każdej złotówki zobowiązań krótkoterminowych uczelni. Dla przedsiębiorstw większość pozycji literaturowych zaleca kształtowanie jego wartości wewnątrz przedziału od 0,1 do 0,2 (Dębski, 2005; Jerzemowska, 2006).

⁵ Formułę obliczeniową wskaźnika stanowi iloraz kapitału obrotowego (różnica aktywów obrotowych i zobowiązań krótkoterminowych) oraz aktywów ogółem. Na jego podstawie uzyskuje się informację o wartości kapitału obrotowego przypadającej przeciętnie na każdą złotówkę aktywów uczelni. Im dłuższy jest cykl świadczenia usług, tym wyższa powinna być wartość tego wskaźnika (Bławat, 2001).

⁶ Jego konstrukcję stanowi relacja kapitału obrotowego do wartości przeciętnej dziennego przychodu ze sprzedaży netto. Dostarcza on informacji o liczbie dni, w ciągu których działanie uczelni może być podtrzymywane dzięki jej kapitałowi obrotowemu (Sierpińska i Jachna, 2014).

⁷ Formułę obliczeniową wskaźnika stanowi relacja zobowiązań ogółem i aktywów całkowitych. Jego wartość dostarcza informacji o stopniu sfinansowania aktywów uczelni z kapitałów obcych. Zgodnie ze standardami światowymi zaleca się, aby wartość tego wskaźnika mieściła się w przedziale od 0,57 do 0,67 (Dębski, 2005; Gabrusewicz, 2005; Sierpińska i Jachna, 2014).



- wskaźnik zadłużenia długoterminowego (LTDR)⁸,
- wskaźnik zadłużenia w latach (D/EBIT)⁹,
- wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym (EFAR)¹⁰,
- wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym (CCFAR)¹¹,
- wskaźnik intensywności finansowania rzeczowych aktywów trwałych zobowiązaniami długoterminowymi (TALTDR)¹²,
- wskaźnik udziału aktywów trwałych w aktywach całkowitych (FA/TA)¹³,
- wskaźnik produktywności aktywów całkowitych (ATR)¹⁴,
- wskaźnik produktywności aktywów trwałych (FATR)¹⁵,
- okres obrotu zapasów (DIO)¹⁶,

⁸ Konstrukcję wskaźnika wyraża iloraz zobowiązań długoterminowych i kapitału własnego. Dostarcza on informacji o wartości zobowiązań długoterminowych, która przypada na każdą złotówkę kapitałów własnych uczelni. W przypadku przedsiębiorstw większość pozycji literaturowych zaleca kształtowanie jego wartości od 0,5 do 1,0 (Dębski, 2005; Ga-brusewicz, 2005; Sierpińska i Jachna, 2014).

⁹ Podczas badań formułę obliczeniową wskaźnika stanowiła relacja zobowiązań ogółem i zysku netto ze sprzedaży. Wartość wskaźnika interpretuje się jako czas, po którym zadłużenie uczelni mogłoby zostać spłacone z wypracowywanego przez nią zysku na jej podstawowej działalności operacyjnej.

¹⁰ Wskaźnik stanowi relację kapitałów własnych i aktywów trwałych. Dostarcza on informacji o tym, w jakim procencie kapitał własny uczelni pozwala sfinansować jej aktywa trwałe. Zgodnie ze złotą regułą bilansową wartość tego wskaźnika powinna przekraczać 100% (Bławat, 2001; Micherda, 2004; Skowronek-Mielczarek i Leszczyński, 2008; Sierpińska i Jachna, 2014).

¹¹ Konstrukcję wskaźnika stanowi relacja kapitału stałego (suma kapitału własnego i długoterminowych kapitałów obcych) i aktywów trwałych. Dostarcza on informacji o tym, w jakim procencie kapitał stały uczelni pozwala sfinansować jej aktywa trwałe. Zgodnie ze srebrną regułą bilansową wartość tego wskaźnika powinna przekraczać 100% (Bławat, 2001; Micherda, 2004; Skowronek-Mielczarek i Leszczyński, 2008; Sierpińska i Jachna, 2014).

¹² Wyraża on wartość rzeczowych aktywów trwałych, która zabezpiecza spłatę każdej złotówki zobowiązań długoterminowych uczelni (Bednarski, 2007).

¹³ Wskaźnik dostarcza informacji o tym, jaki odsetek aktywów ogółem uczelni stanowią jej aktywa trwałe. Im wyższa jest wartość tego wskaźnika, tym niższa jest elastyczność organizacji w dostosowywaniu się do zmian zachodzących w jej otoczeniu (Bednarski, 2007).

¹⁴ Formuła obliczeniowa wskaźnika wyraża się ilorzem przychodów ogółem i aktywów całkowitych. Na jego podstawie uzyskuje się informację o wartości łącznych przychodów, jaką generuje przeciętnie każda złotówka aktywów uczelni. Zarządzającym zależy na kształtowaniu jego wartości na jak najwyższym poziomie (Pomykańska i Pomykański, 2007).

¹⁵ Wskaźnik dostarcza informacji o wartości łącznych przychodów, jaką uzyskuje przeciętnie uczelnia dzięki każdej złotówce swoich aktywów trwałych. Zarządzającym zależy na kształtowaniu jego wartości na jak najwyższym poziomie (Micherda, 2004).

¹⁶ Konstrukcję wskaźnika stanowi relacja zapasów do wartości przeciętnego dziennego przychodu ze sprzedaży netto. Na jego podstawie określa się, co ile dni uczelnia mogłaby

- okres ściągania należności (DSO)¹⁷,
- okres spłaty zobowiązań (DPO)¹⁸,
- cykl kapitału obrotowego (WCC)¹⁹,
- cykl środków pieniężnych (CC)²⁰,
- wskaźnik rentowności na działalności operacyjnej (ROS 1)²¹,
- wskaźnik rentowności sprzedaży netto (ROS 2)²²,
- wskaźnik rentowności aktywów (ROA)²³,
- wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE)²⁴.

wymienić swoje zapasy dzięki wypracowywanym przychodom ze sprzedaży. Wartość wskaźnika powinna być kształtowana na jak najniższym poziomie (Jerzemowska, 2006).

¹⁷ Formułę obliczeniową wskaźnika stanowi iloraz należności krótkoterminowych i przeciętnej wartości dziennego przychodu ze sprzedaży netto. Wartość wskaźnika interpretuje się jako czas oczekiwania na wpływ środków pieniężnych za sprzedane produkty i usługi. W przypadku przedsiębiorstw za wzorcowe uznaje się przyjmowanie przez ten wskaźnik wartości z przedziału od 23 do 52 dni (Bławat, 2001).

¹⁸ Podczas badań wartość wskaźnika była obliczana jako iloraz zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz przeciętnej wartości dziennego przychodu ze sprzedaży netto. Określa ona czas, który jest potrzebny uczelni na uregulowanie swoich zobowiązań względem dostawców. Z perspektywy zarządzania finansami przyjmuje się, że im wyższa wartość tego wskaźnika, tym lepiej, pod warunkiem, że organizacja spłaca swoje zobowiązania w terminie (Pomykańska i Pomykański, 2007).

¹⁹ Wartość wskaźnika oblicza się jako sumę okresu obrotu zapasów (DIO) i okresu ściągania należności (DSO). Interpretuje się ją jako czas, który upływa od zakupu zapasów do wyegzekwowania należności, pojawiającej się po sprzedaży przez uczelnię usług, w trakcie realizacji których zapasy te zostały zużyte. Za pozytywne uznaje się kształtowanie wartości tego wskaźnika na jak najniższym poziomie (Dębski, 2005).

²⁰ Wartość wskaźnika oblicza się jako różnicę cyklu kapitału obrotowego (WCC) i okresu spłaty zobowiązań (DPO). Jego dodatnia wartość informuje o czasie, który mija od momentu odpływu z uczelni gotówki w związku ze spłatą zobowiązań do momentu przyprywu gotówki w związku z windykacją swoich należności. Z punktu widzenia zarządzania finansami organizacji korzystny jest krótki bądź wręcz ujemny cykl środków pieniężnych (Bławat, 2001; Dębski, 2005; Gabrusewicz, 2005; Sierpińska i Jachna, 2014).

²¹ Na jego podstawie uzyskuje się informację o wartości wyniku finansowego z działalności operacyjnej, jaką uzyskuje uczelnia przeciętnie z każdej złotówki osiągniętego przychodu operacyjnego. Za pożądane uznaje się kształtowanie jego wartości na jak najwyższym poziomie (Bławat, 2001).

²² Na jego podstawie uzyskuje się informację o wartości wyniku finansowego netto, jaką generuje uczelnia przeciętnie z każdej złotówki wypracowanego przychodu ogółem. Za pożądane uznaje się kształtowanie jego wartości na jak najwyższym poziomie (Bławat, 2001).

²³ Formułę obliczeniową wskaźnika wyraża relacja wyniku finansowego netto i aktywów całkowitych. Wskaźnik dostarcza informacji o wartości wyniku finansowego netto, jaką uzyskuje uczelnia przeciętnie dzięki każdej złotówce swoich aktywów. Za pożądane uznaje się kształtowanie jego wartości na jak najwyższym poziomie (Brigham i Houston, 2005).

²⁴ Konstrukcję wskaźnika stanowi iloraz wyniku finansowego netto i kapitału własnego. Na jego podstawie określa się, jaką wartość wyniku finansowego netto uzyskuje uczelnia

W badaniach wykorzystano 845 sprawozdań finansowych szkół wyższych z lat 2007-2011. Źródłem sprawozdań finansowych była baza danych „Tegiel”²⁵. Szczegółowe informacje dotyczące badanej zbiorowości zostały przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1

Liczebność sprawozdań finansowych uczelni poddanych badaniu

Uczelnie	Rok					Łączna liczba sprawozdań
	2007	2008	2009	2010	2011	
publiczne	115	116	120	121	118	590
niepubliczne	49	51	51	60	44	255

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów wygenerowanych z bazy danych „Tegiel”.

Badanie przebiegało zgodnie z następującym schematem. Dostępne sprawozdania finansowe zostały podzielone na dwie grupy, według przynależności danej jednostki do grupy uczelni publicznych bądź niepublicznych. Następnie dla każdej z prób badawczych zostały obliczone wartości wymienionych powyżej wskaźników finansowych.

Kolejnym krokiem procedury badawczej było usunięcie skrajnych wyników, mieszczących się w 10% najwyższych i najniższych wartości poszczególnych wskaźników finansowych, obliczonych dla całej zbiorowości w danej grupie. Zabieg ten został przeprowadzony, aby na uzyskane wyniki badań nie wpłynęły przypadkowe, skrajne wartości poszczególnych wskaźników finansowych.

Następnie, dla każdego ze wskaźników z osobna, zostały wyznaczone wartości średnie, mediany, odchylenia standardowe oraz przedziały mieszczące w sobie 50% środkowych wartości danego wskaźnika finansowego.

Kolejnym krokiem procedury badawczej było wykonanie testów normalności dla poszczególnych wskaźników finansowych. Uzyskane wyniki zostały zebrane w tabeli 2.

przeciętnie dzięki każdej złotówce swoich kapitałów własnych. Za pożądane uznaje się kształtowanie jego wartości na jak najwyższym poziomie (Sierpińska i Jachna, 2014).

²⁵ Baza „Tegiel” opracowywana jest przez InfoCredit na podstawie sprawozdań finansowych pochodzących z Krajowego Rejestru Sądowego i publikowanych w Monitorze Polskim B, Monitorze Spółdzielczym B, danych z Monitora Sądowego i Gospodarczego, własnej bazy danych oraz informacji od firm i partnerów. Baza „Tegiel” powstaje na podstawie sprawdzonych w Unii Europejskiej standardów przedstawiania danych finansowych. Ujednolicony dla wszystkich przedsiębiorstw format prezentacji danych zawiera m.in. 22 pozycje z bilansu oraz 14 pozycji z rachunku zysków i strat.



Tabela 2

Miary asymetrii i koncentracji oraz wyniki testów normalności Kołmogorowa-Smirnowa z poprawką Lillieforsa dla poszczególnych wskaźników finansowych

Wskaźnik	Miary statystyczne dla uczelni:					
	publicznych			Niepublicznych		
	p_L	A_s	K	p_L	A_s	K
bieżący płynności	< 0,01	0,70	-0,44	< 0,01	1,55	2,04
szybki płynności	< 0,01	0,72	-0,39	< 0,01	1,59	1,84
płynności środków pieniężnych	< 0,01	0,71	-0,31	< 0,01	1,67	2,04
udziału kapitału obrotowego w aktywach	< 0,01	-0,20	-0,91	< 0,01	0,77	-0,33
kapitału obrotowego w dniach obrotu	< 0,01	-0,16	-0,73	< 0,01	1,41	2,14
ogólnego zadłużenia	< 0,01	0,22	-1,01	< 0,01	0,61	-0,93
zadłużenia długoterminowego	< 0,01	1,13	0,08	< 0,01	3,40	12,17
zadłużenia w latach	< 0,01	1,23	0,71	< 0,01	1,57	2,03
pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym	< 0,01	-0,14	-0,89	< 0,01	1,29	1,32
pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym	< 0,10	-0,07	-0,86	< 0,01	1,57	1,94
intensywności finansowania rzeczowych aktywów trwałych zobowiązaniami długoterminowymi	< 0,01	2,40	5,60	< 0,01	1,49	1,77
udział aktywów trwałych w aktywach całkowitych	< 0,01	-0,47	-0,80	< 0,01	-0,79	-0,47
produktywności aktywów	< 0,01	0,32	-0,64	< 0,10	0,23	-0,53
produktywności aktywów trwałych	< 0,01	0,44	-0,70	< 0,01	1,02	1,52
okres obrotu zapasów	< 0,01	1,08	0,62	< 0,01	1,61	2,17
okres ściągania należności	< 0,01	0,75	-0,14	< 0,01	0,99	0,93
okres spłaty zobowiązań	< 0,01	0,87	-0,10	< 0,01	1,51	1,47
cykl kapitału obrotowego	< 0,01	0,79	-0,13	< 0,05	0,76	0,36



cykl środków pieniężnych	< 0,01	0,87	0,05	< 0,05	0,34	-0,44
rentowność na działalności operacyjnej	< 0,01	0,91	0,19	< 0,05	0,08	-0,21
rentowność sprzedaży liczona zyskiem netto	< 0,01	0,93	0,20	< 0,01	0,38	-0,15
rentowność aktywów	< 0,01	0,90	-0,07	< 0,01	0,75	-0,11
rentowność kapitału własnego	< 0,01	0,86	-0,12	< 0,01	0,75	-0,21

gdzie: p_L – wartość p w teście Kołmogorowa-Smirnowa z poprawką Lillieforsa z poziomem istotności $\alpha = 0,05$ A_s – skośność, K – kurtoza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów wygenerowanych z bazy danych „Tegiel”.

Z zawartych w tabeli 2 danych wynika, że w przypadku uczelni publicznych jedynie dla wskaźnika pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym oraz w przypadku uczelni niepublicznych dla wskaźnika produktywności aktywów nie można odrzucić hipotezy o normalności rozkładu. We wszystkich pozostałych przypadkach rozkłady wartości wskaźników finansowych poddanych badaniu różniły się w sposób statystycznie istotny od rozkładu normalnego.

W kolejnym etapie badań porównano z sobą wartości poszczególnych wskaźników finansowych, obliczonych dla uczelni publicznych i niepublicznych. Uzyskane wyniki przeprowadzonych testów normalności sugerowały, że w tym celu należało posłużyć się testami nieparametrycznymi. Analizę porównawczą wartości wskaźników finansowych, kształtowanych przez uczelnie publiczne i niepubliczne, wykonano przy użyciu testu U Manna-Whitneya.

Na koniec dokonano syntezy wyników poszczególnych analiz wskaźnikowych i wyciągnięto wnioski odnośnie do kondycji finansowej uczelni publicznych i niepublicznych.

3. Porównawcza analiza płynności finansowej polskich uczelni publicznych i niepublicznych

W przypadku wszystkich wskaźników z obszaru płynności finansowej, przeprowadzone testy U Manna-Whitneya wykazały, że rozkłady wartości poddanych badaniu wskaźników finansowych, obliczonych dla uczelni publicznych i niepublicznych, różniły się między sobą w sposób

statystycznie istotny. Uzyskane w trakcie badań wyniki pozwalają stwierdzić, że krajowe uczelnie niepubliczne charakteryzują się wyższym poziomem płynności finansowej od uczelni publicznych. Szczegółowe dane, dotyczące kształtowania wartości wskaźników z obszaru płynności finansowej przez krajowe szkoły wyższe, zostały zestawione w tabeli 3.

Tabela 3
Kształtowanie wartości wskaźników z obszaru płynności finansowej przez krajowe uczelnie

Wskaźnik	Uczelnie publiczne				Uczelnie niepubliczne			
	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkówowych wyników	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkówowych wyników
CR	0,89	0,77	0,47	0,50-1,20	2,38	1,65	2,16	0,85-3,05
QR	0,83	0,72	0,45	0,45-1,15	1,93	1,19	1,90	0,65-2,45
CaR	0,70	0,62	0,43	0,35-1,00	1,51	0,82	1,73	0,35-2,00
NWCR	-0,05	-0,05	0,11	-0,15-0,05	0,20	0,13	0,27	0,00-0,35
DWC	-32,2	-31,5	72,06	-80-25	84,76	38,87	146,70	-15-160

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych uczelni, pochodzących z bazy danych „Tegiel”.

Porównanie przeciętnych wartości wskaźników płynności finansowej uczelni niepublicznych z literaturowymi wartościami wzorcowymi²⁶ wskazuje na nadpłynność tych podmiotów gospodarczych. W ich przypadku spłatę każdej złotówki zobowiązań krótkoterminowych zabezpieczają przeciętnie aktywa obrotowe o wartości 2,38 zł. Ich należności i inwestycje krótkoterminowe pozwalają na blisko dwukrotne pokrycie wymagalnych do spłaty w ciągu roku zobowiązań. Same środki pieniężne i ich ekwiwalenty znajdujące się w posiadaniu uczelni niepublicznych pokrywają średnio 1,5-krotnie wartość zobowiązań krótkoterminowych tych jednostek. Ponadto przeciętnie w każdej złotówce aktywów uczelni niepublicznych aż 20 groszy stanowią aktywa obrotowe, które zostały sfinansowane kapitałem stałym. Wysoki udział kapitału obrotowego w aktywach

²⁶ Do porównań za górną granicę literaturowego przedziału wzorcowego dla wskaźnika bieżącej płynności przyjęto wartość wynoszącą „2,0”, dla wskaźnika szybkiego płynności „1,2”, a dla wskaźnika płynności środków pieniężnych „0,2”.

uczelnii niepublicznych stanowi dla nich bufor bezpieczeństwa, ułatwiający im zachowanie płynności finansowej w sytuacjach opóźnień płatności bądź przy trudnościach z rekrutacją studentów. Posiadany przez nie kapitał obrotowy pozwala im na podtrzymywanie prowadzonej działalności przez blisko 3 miesiące.

Zgoła inaczej przedstawia się sytuacja płynności finansowej uczelni publicznych. Przeciętne wartości większości wskaźników płynności finansowej uczelni publicznych kształtują się na poziomie niższym od dolnych granic literaturowych przedziałów wartości wzorcowych²⁷. Aktywa obrotowe tych jednostek po spieniężeniu umożliwiają spłatę zaledwie 89% ich zobowiązań krótkoterminowych. Na każdą złotówkę zobowiązań krótkoterminowych uczelni publicznych przypadają średnio zaledwie 83 grosze szybko dostępnych do rozliczeń finansowych składników aktywów obrotowych w postaci należności i inwestycji krótkoterminowych. Pewien wyjątek stanowi jednak wskaźnik płynności środków pieniężnych, który przez uczelnie publiczne kształtowany jest na relatywnie wysokim poziomie. Z dostępnych dla tych jednostek środków pieniężnych i ich ekwiwalentów mogą one spłacić aż 70% swoich bieżących zobowiązań. Większość uczelni publicznych kształtuje ujemne wartości kapitału obrotowego. Przeciętnie w każdej złotówce ich aktywów ogółem 5 groszy stanowią aktywa trwałe, które zostały sfinansowane zobowiązaniami krótkoterminowymi. Uczelnie publiczne, aby spłacić zobowiązania krótkoterminowe finansujące ich aktywa trwałe, powinny na ten cel przeznaczyć przychody ze sprzedaży, jakie byłyby w stanie wygenerować w ciągu ponad jednego miesiąca.

Ponad 75% przebadanych uczelni publicznych oraz blisko 50% uczelni niepublicznych kształtowało wartości wskaźnika bieżącej płynności poniżej dolnej granicy literaturowego przedziału wzorcowego. Porównując wartości wskaźnika szybkiego płynności, obliczone dla uczelni publicznych, z literaturowymi wartościami wzorcowymi, należałoby uznać ponad 50% z nich za poważnie zagrożone utratą płynności. Z kolei analogiczne porównanie, przeprowadzone dla uczelni niepublicznych, wykazałoby w przypadku blisko 50% z nich cechy nadpłynności finansowej. Ponad 75% poddanych badaniu szkół wyższych (publicznych i niepublicznych) kształtowało wartości wskaźnika płynności środków pieniężnych na poziomie wyższym od zalecanego przez literaturę przedmiotu.

²⁷ Do porównań za dolną granicę literaturowego przedziału wzorcowego dla wskaźnika bieżącej płynności przyjęto wartość wynoszącą „1,5”, dla wskaźnika szybkiego płynności „1,0”, a dla wskaźnika płynności środków pieniężnych „0,1”.



4. Porównawcza analiza wspomagania finansowego polskich uczelni publicznych i niepublicznych

Przeprowadzone testy U Manna-Whitneya dowiodły, że kształtowane przez uczelnie publiczne wartości wskaźników finansowych z obszaru wspomagania finansowego różnią się w sposób statystycznie istotny od wartości analogicznych wskaźników, obliczonych dla uczelni niepublicznych. Uzyskane w trakcie badań wyniki pozwalają stwierdzić, że krajowe uczelnie publiczne charakteryzują się wyższym poziomem zadłużenia i udziału aktywów trwałych w aktywach całkowitych oraz niższym pokryciem aktywów trwałych kapitałem własnym oraz stałym od uczelni niepublicznych. Szczegółowe dane, dotyczące kształtowania wartości wskaźników z obszaru wspomagania finansowego przez krajowe szkoły wyższe, zostały zebrane w tabeli 4.

Tabela 4
Kształtowanie wartości wskaźników z obszaru wspomagania finansowego przez krajowe uczelnie

Wskaźnik	Uczelnie publiczne				Uczelnie niepubliczne			
	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkówowych wyników	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkówowych wyników
DR	26%	26%	11 p.p.	15-35%	21%	16%	15 p.p.	10-35%
LTDR	0,02	0,01	0,02	0,0-0,03	0,02	0,00	0,06	0,00-0,01
D/EBIT	10,54	7,23	9,59	3,0-14,0	3,31	1,97	3,40	1,0-5,0
FA/TA	80,9%	82,5%	9,00 p.p.	75-90%	58,9%	65,8%	26,67 p.p.	40-80%
EFAR	92%	93%	14 p.p.	80-100%	122%	107%	49 p.p.	90-145%
CCFAR	95%	95%	13 p.p.	85-105%	129%	112%	47 p.p.	95-150%
TALTDR	230,2	60,4	364,6	24-286	68,3	35,9	80,7	7,5-102,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych uczelni, pochodzących z bazy danych „Tegiel”.

Krajowe uczelnie publiczne charakteryzują się relatywnie niskim zadłużeniem. Przeciętnie zaledwie 26% ich aktywów sfinansowano przy użyciu kapitałów obcych. W bardzo znikomym stopniu korzystają one



z długoterminowych obcych źródeł finansowania – w przypadku 75% z nich na jedną złotówkę kapitałów własnych przypadają zobowiązania długoterminowe o wartości nieprzekraczającej 3 groszy. 75% przebadanych uczelni publicznych kształtowało wskaźniki z obszaru zadłużenia na poziomie niższym od zalecanego przez literaturę przedmiotu²⁸. Spłatę każdej złotówki zobowiązań długoterminowych tych podmiotów zabezpieczają średnio rzeczowe aktywa trwałe o wartości przekraczającej 230 zł. Aby spłacić wszystkie zaciągnięte zobowiązania, uczelnie publiczne musiałyby przeciętnie przeznaczyć na ten cel zysk ze sprzedaży, jaki byłby w stanie wygenerować w ciągu 10 i pół roku. Jednostki te charakteryzują się ponadto niską elastycznością w dostosowywaniu się do zmian rynkowych – w przypadku 75% z nich udział aktywów trwałych w całości aktywów przekracza 75%. Zaledwie 25% krajowych uczelni publicznych spełnia wymogi wynikające ze złotej i srebrnej reguły bilansowej²⁹. Przeciętnie tylko 92% ich aktywów trwałych mogłoby zostać sfinansowanych z kapitałów własnych tych jednostek. Z kolei kapitał stały uczelni publicznych umożliwia średnio sfinansowanie 95% aktywów trwałych, znajdujących się w ich posiadaniu.

Relatywnie niski poziom zadłużenia charakteryzuje również populację uczelni niepublicznych. W ich przypadku zobowiązania i rezerwy na zobowiązania stanowią przeciętnie 21% wszystkich dostępnych źródeł finansowania majątku. Ponad 50% uczelni niepublicznych do finansowania prowadzonej działalności nie wykorzystuje w ogóle zobowiązań długoterminowych. Przeciętnie zysk ze sprzedaży tych jednostek generowany w okresie 3 i pół roku byłby wystarczający, aby spłacić ich wszystkie zobowiązania. Wartość rzeczowych aktywów trwałych uczelni niepublicznych jest średnio ponad 68 razy wyższa od kwot ich zobowiązań długoterminowych, co świadczy o bardzo dobrym zabezpieczeniu spłaty tych zobowiązań. Przeciętnie blisko 60% wartości aktywów tych jednostek stanowią aktywa trwałe. Większość uczelni niepublicznych spełnia wymogi złotej i srebrnej reguły bilansowej. Kapitały własne tych jednostek pozwalają średnio na sfinansowanie 122% ich aktywów trwałych. Z kolei wartość kapitału stałego krajowych uczelni niepublicznych

²⁸ Do porównań za dolną granicę literaturowego przedziału wzorcowego dla wskaźnika zadłużenia ogółem przyjęto wartość wynoszącą „57%”, a dla wskaźnika zadłużenia długoterminowego wartość wynoszącą „0,5”.

²⁹ Według złotej reguły bilansowej aktywa trwałe jednostki gospodarczej powinny być w 100% sfinansowane z jej kapitałów własnych. Srebrna reguła bilansowa łagodzi troszeczkę ten wymóg i zakłada, że aktywa trwałe powinny być w 100% finansowane z kapitału stałego.



jest przeciętnie blisko 1,3-krotnie wyższa od kwoty, na jaką wyceniane są ich aktywa trwałe.

5. Porównawcza analiza sprawności działania polskich uczelni publicznych i niepublicznych

Przeprowadzone testy statystyczne wykazały, że krajowe uczelnie publiczne mają niższą produktywność aktywów trwałych oraz dłuższy okres obrotu zapasów i zobowiązań od uczelni niepublicznych. W przypadku pozostałych przebadanych wskaźników finansowych z obszaru sprawności działania stwierdzono brak podstaw do odrzucenia hipotezy o równości median w teście U Manna-Whitneya. Wyniki przeprowadzonych badań, dotyczących tego aspektu funkcjonowania krajowych szkół wyższych, zostały zeprezentowane w tabeli 5.

Tabela 5
Kształtowanie wartości wskaźników z obszaru sprawności działania przez krajowe uczelnie

Wskaźnik	Uczelnie publiczne				Uczelnie niepubliczne			
	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkowych wyników	średnia	mediana	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% środkowych wyników
ATR	0,60	0,59	0,17	0,45-0,70	0,65	0,63	0,36	0,35-0,90
FATR	0,77	0,75	0,28	0,55-0,95	1,07	1,03	0,50	0,70-1,35
DIO	3,10	2,47	2,68	0-5	2,25	1,02	2,90	0-5
DSO	17,86	16,66	7,98	10-25	20,37	18,85	12,67	10-25
DPO	9,55	8,28	5,02	5-10	10,68	6,55	10,05	5-15
WCC	22,74	20,94	10,60	15-30	24,18	23,80	13,14	15-30
CC	12,57	10,59	9,45	5-20	12,80	10,85	14,77	0-25

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych uczelni, pochodzących z bazy danych „Tegiel”.

Krajowe uczelnie publiczne cechuje relatywnie niska produktywność aktywów całkowitych i trwałych. Przeciętnie dzięki każdej złotówce

swoich aktywów uzyskują one zaledwie 60 groszy przychodu ogółem. Ponad 75% z nich nie jest w stanie wygenerować przychodów, które stanowiłyby równowartość środków zainwestowanych w ich aktywa trwałe. Publiczne szkoły wyższe charakteryzują się ponadto krótkim okresem obrotu zapasów, należności i zobowiązań. Transformacja zapasów w przychody ze sprzedaży usług zajmuje im średnio 3 dni. 75% z nich potrzebuje poniżej 25 dni na wyegzekwowanie swoich należności, a zobowiązania z tytułu dostaw i usług spłaca w terminie krótszym od 10 dni. W przypadku 75% uczelni publicznych nie mija nawet jeden miesiąc od zakupu zapasów do wyegzekwowania należności dzięki nim powstałych. Z kolei charakteryzujący je czas oczekiwania na wpływ z należności, po wypływie środków pieniężnych w związku z opłaceniem ich zobowiązań wobec dostawców, jest krótszy od 20 dni.

Także dla uczelni niepublicznych charakterystyczny jest niski poziom rotacji aktywów całkowitych i trwałych. 75% z nich nie jest w stanie wygenerować nawet 90 groszy przychodu ogółem z każdej złotówki, która została zainwestowana w ich aktywa całkowite. Z kolei każda złotówka ich aktywów trwałych umożliwia im wygenerowanie przeciętnie zaledwie 1,07 złotego przychodu ogółem. Około 50% uczelni niepublicznych odnawia przeciętny stan swoich zapasów w okresie krótszym od jednego dnia. 75% z nich potrzebuje poniżej 25 dni, aby spieniężyć swoje należności krótkoterminowe, a zobowiązania z tytułu dostaw i usług reguluje w terminie krótszym od 15 dni. Krajowe uczelnie niepubliczne cechuje ponadto krótki cykl środków pieniężnych. Od momentu spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług, do momentu wyegzekwowania należności za sprzedane usługi, w przypadku 75% z nich nie mija nawet 25 dni. Dla tego samego odsetka krajowych uczelni niepublicznych 30 dni jest czasem wystarczającym, aby dzięki nabytym zapasom wyświadczyć usługi i ściągnąć powstałe po ich sprzedaży należności.

6. Porównawcza analiza rentowności polskich uczelni publicznych i niepublicznych

Przeprowadzone testy statystyczne wykazały, że krajowe uczelnie niepubliczne charakteryzują się osiągnięciem wyższej rentowności na działalności operacyjnej oraz sprzedaży netto od uczelni publicznych. Pomimo ustalenia wyższych wartości średnich i median wskaźników rentowności aktywów i kapitału własnego dla uczelni niepublicznych wyniki wykonanych testów U Manna-Whitneya nie potwierdziły występowania statystycznie istotnych różnic pomiędzy uczelniami publicznymi



i niepublicznymi w kształtowaniu wartości tych wskaźników finansowych. Szczegółowe wyniki badań, dotyczące rentowności krajowych szkół wyższych, zostały zebrane w tabeli 7.

Tabela 7
Kształtowanie wartości wskaźników z obszaru rentowności przez krajowe uczelnie

Wskaźnik	Uczelnie publiczne				Uczelnie niepubliczne			
	średnia [%]	mediana [%]	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% śródkowych wyników	średnia [%]	mediana [%]	odchylenie standardowe	przedział skupiający 50% śródkowych wyników
ROS1	2,52	1,74	2,92 p.p.	0,4-4,2%	4,47	3,29	7,86 p.p.	-0,5-10,6%
ROS2	3,15	2,41	3,04 p.p.	0,8-4,8%	5,69	4,39	8,16 p.p.	0,6-11,6%
ROA	1,87	1,37	1,80 p.p.	0,4-3,0%	3,30	2,33	4,99 p.p.	0,0-6,1%
ROE	2,67	1,98	2,52 p.p.	0,6-4,3%	4,69	3,01	6,98 p.p.	0,0-8,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych uczelni, pochodzących z bazy danych „Tegiel”.

Krajowe uczelnie publiczne charakteryzują się relatywnie niską rentownością. Przeciętnie dzięki każdemu złotemu przychodowi osiągniętemu z działalności operacyjnej generują one 2 złote i 52 grosze zysku operacyjnego. Ponad 75% tych jednostek z każdej złotówki swoich przychodów ogółem uzyskuje poniżej 5 groszy zysku netto. Dla tego samego odsetka uczelni publicznych każda złotówka wykorzystywanego przez nie majątku przynosi niespełna 3 grosze zysku netto. Z kolei każde 100 złotych ich kapitałów własnych pozwala wypracować im przeciętnie tylko 2 złote i 67 groszy zysku netto.

Nieznacznie lepsze wyniki w obszarze rentowności osiągają krajowe uczelnie niepubliczne. W ich przypadku każda złotówka uzyskanego przychodu operacyjnego pozwala średnio na wygenerowanie niespełna 4,5 grosza zysku z działalności operacyjnej. Z kolei każde sto złotych osiągniętych przychodów ogółem umożliwia im uzyskanie przeciętnie 5 złotych i 69 groszy zysku netto. Wygenerowany przez 75% uczelni niepublicznych zysk netto nie przekracza 6,1% wartości znajdujących się w ich dyspozycji aktywów ogółem. Z kolei dzięki każdemu 100 złotym



ich kapitałów własnych generują one średnio 4 złote i 69 groszy zysku netto.

7. Wnioski

Z przeprowadzonych badań wynika, że krajowe uczelnie publiczne i niepubliczne osiągają wartości większości wskaźników finansowych na różniących się w sposób statystycznie istotny poziomach.

Polskie uczelnie publiczne charakteryzują się relatywnie niską płynnością finansową oraz niskim zadłużeniem. Cechuje je ponadto niska elastyczność w dostosowaniu się do zmian rynkowych, wynikająca z wysokiego udziału aktywów trwałych w całości aktywów tych jednostek. 75% spośród nich nie spełnia wymogów złotej reguły bilansowej, zaś ponad 50% z nich nie może sfinansować swoich aktywów trwałych nawet z posiadanego kapitału stałego. Uczelnie publiczne charakteryzuje także relatywnie niska rentowność oraz niska produktywność posiadanego majątku. W ich przypadku pozytywnie można ocenić krótki okres obrotu zapasów, należności i zobowiązań oraz wynikający z tego krótki cykl kapitału obrotowego i środków pieniężnych.

Krajowe uczelnie niepubliczne cechują się z kolei relatywnie wysoką płynnością finansową oraz niskim poziomem zadłużenia. Większa część ich majątku zakumulowana jest w aktywach trwałych. Większość spośród tych jednostek jest w stanie w całości sfinansować swoje aktywa trwałe z posiadanego kapitału własnego. Generowany przez te jednostki zysk ze sprzedaży pozwala na relatywnie szybką spłatę ich zobowiązań ogółem, zaś spłata zobowiązań długoterminowych jest dobrze zabezpieczona rzeczowymi aktywami trwałymi tych jednostek. Niepubliczne szkoły wyższe cechuje ponadto dodatnia, ale niewysoka rentowność oraz niska produktywność posiadanego majątku. Pozytywnie można ocenić w ich przypadku krótki okres obrotu zapasów, należności i zobowiązań oraz wynikający z tego krótki cykl kapitału obrotowego i środków pieniężnych.

Kondycja finansowa uczelni publicznych jest znacząco niższa od uczelni niepublicznych. Przeprowadzone testy statystyczne dowiodły, że uczelnie publiczne charakteryzują się niższą od uczelni niepublicznych: płynnością finansową, elastycznością posiadanego majątku, produktywnością majątku trwałego oraz rentownością sprzedaży. Ponadto cechuje je także wyższe zadłużenie oraz dłuższy okres obrotu zapasów i zobowiązań. Również większy odsetek uczelni publicznych nie spełnia wymogów złotej i srebrnej reguły bilansowej.



Uczelnie nie są i nigdy nie będą typowymi przedsiębiorstwami. Celem ich działania jest tworzenie i przekazywanie wiedzy, a nie generowanie zysków czy kreowanie wartości dla właścicieli. Jednakże, w związku z problemem niżu demograficznego oraz rosnącą konkurencją na rynku usług edukacyjnych i badawczych, w coraz większym stopniu zaczynają one podlegać mechanizmom rynkowym. Przykładowo, pomiędzy rokiem akademickim 2006/2007 a 2011/12 liczba studentów przypadających na jednego nauczyciela uległa obniżeniu o 11,34% z poziomu 19,4 o do poziomu 17,2 (GUS, 2013). Wiele wskazuje na to, że w przyszłości narzędzia analizy finansowej w coraz szerszym stopniu będą wykorzystywane również do oceny uczelni i to nie tylko tych niepublicznych. Aby wskaźniki finansowe stanowiły naprawdę użyteczne narzędzie, ich wartości powinny zostać porównane z właściwą bazą odniesienia. W przypadku uczelni, z osobna publicznych i niepublicznych, mogą ją stanowić mierniki rozkładów wartości wskaźników finansowych, zaprezentowane w niniejszym opracowaniu.

Zaobserwowaną podczas badań odmienność pomiędzy publicznymi i niepublicznymi uczelniami w kwestii kształtowania wartości wskaźników finansowych w znacznej mierze tłumaczy występowanie istotnych różnic między tymi jednostkami w sposobie finansowania, strukturze organizacyjnej czy też podejściu do prowadzenia badań naukowych oraz kwestii wyboru uruchamianych kierunków kształcenia studentów. Występowanie obiektywnych przyczyn, wyjaśniających dlaczego podmioty te utrzymują wartości swoich wskaźników finansowych na istotnie różniących się poziomach, nie zmienia jednak faktu, że uczelnie publiczne charakteryzują się obecnie niższą kondycją finansową od uczelni niepublicznych.

BIBLIOGRAFIA

- Baza danych TEGIEL, wersja 1.7.2 SV, edycja 56/2013.
Bednarski, L. (2007). *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWE.
Bławat, F. (2001). *Analiza ekonomiczna*. Gdańsk: Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej.
Brigham, E.F. i Houston, J.F. (2005). *Podstawy zarządzania finansami*, t. 1. Warszawa: PWE.
Dębski, W. (2005). *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami*. Warszawa: PWN.
Gabrusewicz, W. (2005). *Podstawy analizy finansowej*. Warszawa: PWE.
GUS. (2013). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2012 r.* Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych.
Jerzemowska, M. (2007). *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*. Warszawa: PWE.



- Micherda, B. (red.). 2004. *Współczesna analiza finansowa*. Kraków: Zakamycze.
- Pisarska, A. (2012). Zasady zarządzania mieniem i finansami szkół wyższych w Polsce. *Studia i materiały. Miscellanea Oeconomicae*, 2, 243-256.
- Pomykalska, B. i Pomykalski, P. (2007). *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWN.
- Sierpińska, M. i Jachna, T. (2014). *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*. Warszawa: PWN.
- Skowronek-Mielczarek, A. i Leszczyński, Z. (2008). *Analiza działalności i rozwoju przedsiębiorstwa*. Warszawa: PWE.
- Tutko, M. (2005). Przyczyny i skutki zróżnicowania produktów uczelni ekonomicznych – problemy zarządzania. W: T. Gołębiowski, M. Dąbrowski i B. Mierzejewska (red.), *Uczelnia oparta na wiedzy. Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w ekonomicznym szkolnictwie wyższym*. Warszawa: Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U., 2005 nr 164, poz. 1365 z późniejszymi zmianami.
- Wędzki, D. (2002). *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*. Warszawa: PWN.